

Ілійчук Любомира

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито роль і значення практичної підготовки у процесі формування загальних і спеціальних компетентностей майбутніх фахівців, програмних результатів навчання, здатності до виконання трудових функцій учителя початкових класів у контексті забезпечення якості надання освітніх послуг у сучасних університетах.

Ключові слова: *практика, практична підготовка, якість вищої освіти, забезпечення якості вищої освіти, майбутні вчителі початкових класів.*

Key words: *practice, practical training, quality of higher education, quality assurance of higher education, future teachers of primary school.*

Докорінна соціально-економічна трансформація, яка відбувається в Україні впродовж останніх десятиліть, визначає основні напрями реформування і модернізації освітньої галузі в контексті забезпечення якості надання освітніх послуг здобувачам освіти. Насамперед це стосується вищої педагогічної освіти, основна функція якої полягає у забезпеченні українського суспільства висококваліфікованими фахівцями, здатними реалізовувати ключові напрями державної освітньої політики, формувати інтелектуальний і морально-духовний потенціал нації. Відтак стратегічними орієнтирами професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи повинно бути підвищення якості вищої освіти і забезпечення конкурентоспроможності випускників ЗВО, оновлення змісту освіти й технологій навчання відповідно до вимог національних та європейських стандартів якості вищої освіти.

Ключові питання реформування вищої освіти і підготовки педагогічних працівників принципово нової якості викладено у Законах України «Про освіту» і «Про вищу освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Концепції розвитку педагогічної освіти, Концепції «Нова українська школа», «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки». Зокрема в останньому документі наголошено, що у XXI столітті держави, що входять у Європейський простір вищої освіти перейшли від моделі забезпечення якості шляхом визначення необхідних ресурсів до моделі забезпечення якості на основі результатів [1]. Це актуалізує питання практичної

підготовки майбутніх фахівців початкової освіти в контексті врахування кращих здобутків української і європейської освітньої практики.

Педагогічна практика є важливою складовою професійної підготовки здобувачів, яка забезпечує формування відповідних загальних та спеціальних компетентностей і програмних результатів навчання у реальних умовах закладу освіти, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» [2] й Національною рамкою кваліфікацій [3], та здатності до виконання трудових функцій вчителя початкових класів, виокремлених Професійним стандартом за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [4]. Так, до трудових функцій учителя початкових класів віднесено: навчання учнів предметів (інтегрованих курсів), партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу, участь у організації безпечного і здорового освітнього середовища, управління освітнім процесом, безперервний професійний розвиток.

Законом України «Про вищу освіту» практичну підготовку визначено однією з основних форм організації освітнього процесу у ЗВО поряд із навчальними заняттями, самостійною роботою і контрольними заходами, що «здійснюється шляхом проходження практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку» [5]. Будучи тісно вплетеною у соціальну реальність, вона слугує єдиною ланкою між теоретичним навчанням і самостійною педагогічною діяльністю майбутніх фахівців, що є необхідною умовою забезпечення якості вищої освіти.

Беззаперечно, що педагогічна практика є однією із найефективніших форм становлення і розвитку особистості майбутнього педагога, у процесі якої відбувається засвоєння ключових закономірностей та принципів педагогічної діяльності, відбувається формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти. Вона сприяє удосконаленню необхідних професійних умінь і навичок студентів, розвитку культури педагогічної взаємодії, мобільності, педагогічної ерудиції та інтуїції, здатності до ефективної комунікації, конструктивної співпраці, творчості й імпровізації, педагогічного оптимізму і рефлексії, формуванню готовності до постійного особистісного розвитку та професійного самовдосконалення, оволодінню досвідом практичної діяльності, застосуванню сучасних освітніх технологій, організаційних форм, методів і засобів навчання у реальних умовах закладу освіти. При цьому слід зауважити, що цілісне формування

особистості педагога відбувається не тільки у процесі отримання безпосереднього досвіду під час здійснення навчально-виховної роботи, але й у процесі опосередкованого досвіду, набутого у ході взаємодії з досвідченими вчителями, спостереження за їхньою професійною діяльністю.

Отже, якість вищої освіти є складною категорією, яка віддзеркалює у певній мірі освітні стандарти, професіоналізм педагогів, сучасні освітні технології і засоби навчання, ефективність управління. Важливою складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти є педагогічна практика, яка пов'язує навчання студентів із майбутньою професійною діяльністю, даючи великі можливості для формування загальних і спеціальних компетентностей, програмних результатів навчання, здатності до виконання трудових функцій учителя початкових класів, що у свою чергу забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців, конкурентоздатних на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286-> (дата звернення: 17.09.2022).

2. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 р. № 357. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 18.09.2022).

3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.09.2022).

4. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736. URL: file:///C:/Users/Acer/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_2736.pdf (дата звернення: 18.09.2022).

5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 17.09.2022).